

Forelesningsplan for emne 2: Patofysiologi, sykdomslære, utredning og behandling, GERSYK4402

Høst 2012 (20 studiepoeng)

Emneansvarlig: Ellen Karine Grov

Sted: Nedre Ullevål, rom 201, og diverse undervisningslokaler etter avtale

Tid:

Uke 37: 11-14. september Forelesning

Uke 38: Selvstudie

Uke 39: Forelesninger

Uke 40: Selvstudie

Uke 41: Selvstudie

Uke 42: Forelesninger

Uke 43: Selvstudie

Uke 44: Selvstudie

Forelesningsplan 08.10.2012

Uke 45: Forelesninger

Uke 46: Selvstudie

Uke 47: Selvstudie

Uke 48: Kliniske studier

Uke 49 Kliniske studier

Uke 51: Eksamen

Mål for kurset er at studenten:

- har avanserte kunnskaper om de mest vanlige fysiske og psykiske sykdommer og symptomtilstander hos eldre
- forstår samspillet mellom disponerende, utløsende og vedlikeholdende årsaksfaktorer
- vurderer betydningen av biologiske, psykologiske og miljømessige årsaksfaktorer
- vurderer hvordan komorbide tilstander påvirker sykdomsbilde og valg av behandling
- gjenkjenner klinisk bilde og diagnostiserer vanlige sykdommer hos eldre
- iverksetter forebygging og behandling med særlig fokus på alternativer til medikamentelle tiltak

Hovedtema:

- Sentrale patofysiologiske endringer hos eldre
- Sentrale symptomer og tilstander som: dehydrering, ernæringssvikt, tann- og munnhelse, fall, smerte, ulike atferdssymptomer, kognitiv svikt, sansesvikt, inaktivitet, isolasjon, fatigue, søvnforstyrrelser og frailty (skrøpeligheit)
- Sentrale fysiske lidelser hos eldre som: hypertensjon, ischemisk hjertesykdom, hjerneslag, hjertesvikt, cancer, infeksjoner, respirasjonslidelser, muskel/skjelett-lidelser, diabetes, delirium
- Aldersdemens
- Sentrale psykiske lidelser hos eldre som: depresjoner, angst, atferdsmessige og psykiske symptomer ved demens (APDS), psykose, agitasjon, apati
- Utredning, symptomvurdering og diagnostisering
- Forebygging og behandling

Læringsformer:

- Forelesninger, seminarer, selvstudier og nettbaserte oppgaver.
- 80 timer klinisk praksis med fokus på å undersøke, vurdere og diagnostisere. Kliniske studier omfatter klinikker, trening i ferdighetslaboratorie og tilrettelagt veiledet praksis i uke 48 og 49 høsten 2012 hos allmennleger, på sykehjem og i spesialisthelsetjenesten.

Pensum

Jarvis, Carolyn. Physical Examination and Health Assessment. 6th edition. Student Laboratory Manual. St. Louis, MO: Saunders Elsevier; 2012. ISBN: 978-1-4377-1445-6

Cox, Carol. Physical Assessment for nurses. Second edition. Wiley-Blackwell; 2010. ISBN: 978-1-4051-8161-7

Wyller, Torgeir Bruun. Geriatri – En medisinsk lærebok. Første utg. Oslo: Gyldendal Akademisk; 2011. ISBN: 9788205412224

Anbefalt litteratur:

Jarvis, Carolyn. Physical Examination and Health Assessment. 6th edition. St. Louis, MO: Saunders Elsevier; 2012. ISBN: 978-1-4377-0151-7

Hunskår, Steinar. Redaktør. Allmenntmedisin. Oslo: Gyldendal akademisk; 2003. ISBN: 9788205307797

Engedal K & Wyller TB, Redaktører. Aldring og hjernesykdommer. Oslo: Akribe; 2003. ISBN-13:978-82-7950-081-0/ISBN-10: 82-7950-081-2

Vurderingsformer:

- Arbeidskrav

- Arbeidskrav - det stilles krav om et tilstrekkelig antall godkjente undersøkelser, vurderinger og diagnostiseringer. Nærmere spesifisering av dette vil vi komme tilbake til.
- Kliniske studier omfatter fellesklinikker, ferdighetstrening og individuell veiledet klinisk praksis. Minimum 80 % deltakelse i kliniske studier.

- Eksamen

Eksamen består i en skoleeksamen bestående av flervalgsspørsmål og kort essay som avlegges ved avsluttet kurs høstsemester 2012. Det gis gradert karakter.

Tid / Sted		Tema	Foreleser/lærer	Litteratur
Uke 37 Tirsdag 11.september NU9 Rom 201	KI 09.00-09.30	Introduksjon til emnet Patofysiologi, sykdomslære, utredning og behandling.	Ellen Karine Grov	Wyller: Kap. 1: Hva er geriati? Kap. 3: Kunnskapsgrunnlaget i geriatrien Nordtvedt M, Kamtvedt G, Graverholt B, Reinar LM (2007); Å arbeide og undervise kunnskapsbasert. Norsk Sykepleieforbund
	KI 09.30 – 11.30	Kunnskapsbasert praksis		
	KI 11.30 – 12.00	Lunsj		
	KI 12.00 – 14.00	Gransking av litteratur		
	KI 14.15 – 15.30	Hvordan bruke KBP som arbeidsmetode i AGS utdanning?		
Onsdag 12. september NU9 Rom 201	KI 09.30 – 11.30	Litteraturhierarki / litteratursøk	Bibliotekar Marte Ødegaard, Medisinsk Bibliotek, Rikshospitalet	Artikler som skal brukes i undervisningen legges på Fronter og leses på forhånd.
	KI 11.30-12.00	Lunsj		
	KI 12.00-15.30	Gjennomgang av fysisk undersøkelse av den geriatriske pasienten – physical assessment – Jarvis/Cox	Ellen Karine Grov	Cox C, 2010 Physical Assessment for Nurses; kap kommer senere

<p>Torsdag 13. september Domus Medicus/ Medisinsk biblioteks PC- stue, Campus Rikshospitalet</p> <p>Nedre Ullevål, Rom 201</p>	<p>Kl 09.00-11.30</p> <p>Kl 11.30-12.30</p> <p>Kl 12.30-15.45</p>	<p>Hvordan bruke Medisinsk bibliotek Bibliografiske databaser og litteratur</p> <p>Lunsj og retur til Nedre Ullevål 9</p> <p>Kunnskapsbasert helsevurdering av den geriatriske pasienten</p> <p>Forelesning / Gruppearbeid med forberedelse til Klinikk</p>	<p>Bibliotekar Marte Ødegård</p> <p>Ellen Karine Grov</p>	<p>Jarvis: Kap.1: Critical thinking in health assessment Kap.4: The Interview Kap.5: The complete health history</p> <p><u>Mental status</u> :</p> <p>Jarvis: Kap. 6: Mental status assessment</p>
<p>Fredag 14. september</p> <p>Abildsø bo- og rehabiliteringssenter</p>	<p>Kl 09.00-15.00</p>	<p>Den geriatriske pasienten - Opptak av helseanamnese Husk navneskilt og sko Uniform får dere på sykehjemmet</p>	<p>FoU-leder Torunn Wibe, Utviklingscenter for sykehjem - Oslo</p>	<p>Jarvis: Kap. 5: The complete health history</p> <p>Wyller: Kap. 3: Kunnskapsgrunnlaget i geriatrien</p>

Uke 39 Mandag 24. september NU9 Rom 201	Kl 10.00-11.45	Sykdomslære – introduksjon Introduksjon til Fysisk ekaminasjon	Ellen Karine Grov Dr. Bjørn Erik Neerland	Jarvis: Kap.19: Heart and neck vessels Kap. 20: Peripheral vascular system and lymphatic system Wyller: Kap.11: Ødemer Kap.25.3: Supplerende undersøkelser Kap. 41: Hjertesykdommer Kap. 30: 30.6-7-8 ***** Hunskår: Kap. 2.8 Brystmerter Kap. 3.5 Hjerne og kretsløp
	Kl 11.45-12.30	<u>Lunsj</u>		
	Kl 12.30-16.00 (4 t)	<u>Sirkulasjon. Hjerne-/karsykdommer</u> Anatomi og fysiologi – geriatrisk perspektiv Hjerteinfarkt, hjertesvikt, andre vanlige hjerte-/karproblemer hos eldre Utredning, diagnostikk, behandling, oppfølging		
Tirsdag 25. september NU9 Rom 201	Kl 10.00 – 11.45	<u>Ernæringssvikt/Dehydrering</u> Ernæringssvikt hos eldre Utredning, diagnostikk, behandling, oppfølging	Førsteamanuensis Morten Mowè dr. med	Jarvis: Kap. 11: Nutritional assessment Kap. 16: Nose, mouth, throat Wyller: Kap. 8: Dehydrering osv Kap 9: Underernæring og dårlig appetitt Kap. 24: Vurdering av ernæringsstatus Kap. 29: Ernæring Kap. 46 Anemi ***** Hunskår: Kap. 2.2: Vekttap
	Kl 11.45-12.30	Lunsj		
	Kl 12.30 – 16.00	Dehydrering og elektrolyttforstyrrelser Utredning, diagnostikk, behandling, oppfølging		

<p>Onsdag 17.oktober Lovisenberg Diakonale Høgskole (LDH) Ferdighetslab</p> <p>Husk stetoskop</p>	<p>Kl 10.00 – 14.00</p> <p>Kl 14.15 – 15.45</p>	<p><u>Ferdighetstrening:</u> Tema 1: Vitale tegn hos eldre: Respirasjon, temperatur, puls, BT</p> <p>Tema 2: Grunnleggende teknikker i fysisk undersøkelse med øvelse: inspeksjon, palpasjon, perkusjon, auskultasjon <u>Lunsj når det passer i undervisningen</u></p> <p>Væsketerapi, ilegging av perifert venekateter, stell/håndtering av sentralt venekateter.</p>	<p>Høgskolelektor Irene Randen Praksisveileder Stig Tore Bogstrand</p> <p>Ina Aamodt Praksisveileder Stig Tore Bogstrand</p>	<p>Jarvis: Kap. 8: Assessment techniques and the clinical setting Kap. 9: General survey, measurement, vital signs</p> <p>Wyller: Kap. 16: Generell medisinsk undersøkelse</p>
<p>Torsdag 18. oktober</p> <p>LDH Ferdighetslab</p> <p>Husk stetoskop</p>	<p>Kl 09.00-13.00</p> <p>Kl 13.15-15.30</p>	<p><u>Tema 3 og 4 - ferdighetstrening</u> Tema EKG på skop, diskusjon og tolkning av ulike hjerterytmmer</p> <p><u>Lunsj når det passer i undervisningen</u></p> <p>Tema 5 m/Kjersti : Noninvasive ventilasjon – Continuous positive airway pressure-behandling (BiPAP/CPAP)</p>	<p>Høgskolelektor Jofrid Høybakk</p> <p>Kjersti Langmoen Bruk av BiPAP maskiner bekreftet av Med tekn ansvarlig Amund Fimreite, LDS</p>	
<p>Fredag, 19.oktober NU9 Rom 201 Husk stetoskop</p>	<p>Kl 09.00 – 12.00</p> <p>Kl 12.00 -12.30</p> <p>Kl 12.30 – 15.30</p>	<p>Klinisk øvelse: Tema: Auskultasjon hjerte og lunger. HUSK Å TA MED STETOSKOP!</p> <p>Lunsj</p> <p>Patofysiologi, Smertevurdering og behandling hos eldre Utredning, vurdering og behandling</p>	<p>Desiree Madah-Amiri (Family Nurse Practitioner)</p> <p>Tone Marte LjosåHiBu Sykepleier/PhD</p>	<p>Jarvis: Kap. 10: Pain assessment: the fifth vital sign Wyller: Kap. 12: Smerte Kap. 30.12 Analgetika Kap. 35: Palliativ behandling</p> <p>.....</p>

<p>NU9 Rom 201</p>	<p>Kl 15.45 – 17.30</p>	<p>Psykiske lidelser hos eldre – generell innføring Kognitiv vurdering og svikt</p> <p>Demens sykdommer: Utredning og behandling -Alzheimer's demens, -Vaskulær demens, -APSD -Parkinsons sykdom</p> <p>Demenssyndromet; Utredning og behandling av ulike former for demens alzheimer's syndrom, vaskulær demens, demens ved Lewy legeme sykdom og frontallappdemens. Delir hos eldre Depresjoner og angst hos eldre;- utredning og behandling</p> <p>Det er ønskelig bl.a. å presentere kriterier for depresjoner, kartlegging/diagnostisering av depresjoner hos eldre, Behandling: antidepressiva, og andre behandlingsmetoder ved depresjoner hos eldre.</p> <p><u>Funksjonssvikt hos eldre</u> Hva er geriatri? Grunnleggende kjennetegn på sykdommer og funksjonssvikt hos eldre Utredning av sykdommer og funksjonssvikt hos eldre</p>	<p>Professor Anette Hysten-Ranhoff , dr.med.</p>	<p>assessment</p> <p>Wyller: Kap. 6: Kognitiv svikt Kap.17: Kognitiv vurdering Kap. 30.11, 30.15, Kap. 37: Demenssykdommer</p> <p>Kap.52: Parkinsonisme og Parkinsonssykdom</p> <p>..... Hunskår: Kap. 3.8: Psykiske forstyrrelser og atferdsvansker</p> <p>Engedal & Wyller: Del 3: Demens Del 4: Subkortikale hjernesykdommer</p> <p>Jarvis: Kap. 30: Functional assessment of the older adult</p> <p>Wyller: Kap.1 Hva er geriatri Kap. 5: Organrettede og generelle symptomer Kap.20: Vurdering av selvstendighet Kap. 27: Den tverrfaglige geriatriiske behandlingsmetode Jarvis:</p>
---------------------------	-------------------------	---	--	--

Torsdag 8. november NU9 Rom 201		Forberedelse til kliniske studier Forberedelse til arbeidskrav	Ellen Karine Grov og Desiree Madah- Amiri	
47				
48	Kliniske studier			
49	Kliniske studier			
51	Eksamen 20. des			